

Krzysztof Fudalej

”Wojna po wojnie : antysowieckie podziemie w Europie Środkowo-Wschodniej 1944-1953”, Gdańsk-Warszawa 2012 : [recenzja]

Przegląd Historyczno-Wojskowy 14(65)/3 (245), 186

2013

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

zbrojnego w tym wielkim konflikcie. Był też m.in. adiutantem prezydentów RP na emigracji i Honorowym Sekretarzem Komisji Historycznej byłego Sztabu Głównego Polskich Sił Zbrojnych.

Wspomnienia płk. Szudka zostały zarejestrowane i spisane przez Tesę Szudek-Ujazdowską. Pracę poprzedza *Przedmowa* Prezydenta RP Ryszarda Kaczorowskiego i *Słowo wstępne* prezesa Zarządu Głównego Światowego Związku Żołnierzy Armii Krajowej. Zasadniczą część publikacji stanowią barwne wspomnienia autora (ponad 100 s.) opracowane przez Krzysztofa Komorowskiego, który napisał też posłowie. Pracę uzupełnia wykaz publikacji Przemysława Szudka (ok. 200 pozycji), parę dokumentów z jego zbiorów, 11 wybranych prac jego autorstwa oraz indeks nazwisk i pseudonimów.

Wojna po wojnie: antysowieckie podziemie w Europie Środkowo-Wschodniej 1944–1953, Instytut Studiów Politycznych PAN, Muzeum II Wojny Światowej, Wydawnictwo Naukowe Scholar, Gdańsk–Warszawa 2012, 668 s.

Autorzy książki, Grzegorz Motyka, Rafał Wnuk, Tomasz Stryjek, Adam F. Baran, postawili sobie za cel przeprowadzenie analizy porównawczej działań podziemia antykomunistycznego w całej Europie Środkowo-Wschodniej. Pracy o takiej tematyce dotychczas brakowało w literaturze przedmiotu, skupionej zwykle na konspiracji jednej narodowości. Autorzy omówili zarówno genezę organizacji sprzeciwiających się władzy sowieckiej, ich struktury, założenia ideowe i metody działania, jak i sposoby ich zwalczania, a także dotychczasowe ujęcie tej problematyki w historiografii.

Publikacją składa się z czterech części. Rafał Wnuk podejmuje próbę porównania działalności podziemia estońskiego, łotewskiego, litewskiego, białoruskiego, polskiego oraz (omówionego przez Grzegorza Motykę) ukraińskiego. Podobieństwami i różnicami w metodach zwalczania tajnych organizacji antykomunistycznej w poszczególnych republikach związkowych zajął się Grzegorz Motyka. Adam Franciszek Baran przedstawił funkcjonowanie młodzieżowej konspiracji niepodległościowej w Polsce oraz na zachodnich obszarach ZSRS. Ostatnia, najobszerniejsza część pracy, autorstwa Tomasza Stryjka, pokazuje, jak II wojna światowa oraz powojenne podziemie antysowieckie widziane są we współczesnej polityce, pamięci i historiografii Litwy, Łotwy, Estonii, Białorusi i Ukrainy.

Zasadniczą treść pracy uzupełnia wykaz skrótów, anglojęzyczne podsumowanie, indeksy: osobowy i nazw geograficznych, oraz sześć map na załączonej wkładce.

Krzysztof Fudalej